

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝ. ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
2005

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τέτοια συμπύκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτο του Ήτον¹. Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί του εγγλέζικου έθνους τους τελευταίους αιώνες πέρασαν εδώ μέσα, στους τοίχους τούτους και τις πρασινάδες, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία, και τούτες οι κλειστές αυλές κι οι τριζοκοπούσες παμπάλαιες σκάλες και το γιασεμί τούτο που ανθίζει στις δοξαρωτές πόρτες θά 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγιάτρευτη νοσταλγία.

[...]

Νιώθεις πως εδώ, στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία όπου αναθρέφεται η εγγλέζικη αριστοκρατία, το ελληνικό πνέμα, φωτεινό, τολμηρό κι ισορροπημένο, συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαίσιο έργο του.

Περνώ ένα μικρό γιοφυράκι ποταμού, φτάνω στον ανοιχτό χώρο, όπου οι μεγάλοι μαθητές με τα ουρασιά και τ' άσπρα κασκέτα, παίζουν γκολφ. Ωραία λιγνά κορμιά, χάρη και δύναμη, πειθαρχημένη ορμή, χαρά στο μάτι να βλέπει και στο νου να συλλογιέται πως με την άσκηση τα κορμιά τούτα γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα.

Κάποτε ένας Ανατολίτης σοφός είδε μερικούς σκοινοβάτες να πραγματοποιούν με τα κορμιά τους τις πιο επικίντνες τόλμες· και ξέσπασε στα κλάματα. «Γιατί κλαις;» τον ρώτησαν. «Γιατί συλλογιέμαι» αποκρίθηκε ο σοφός «πως αν, όπως γυμνάζουμε έτσι τα σώματά μας, γυμνάζαμε και την ψυχή μας, τι θάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»

Εδώ όμως, στο Ήτον, ο θεατής δεν μπορεί να ξεσπάει σε κλάματα. Γιατί μήτε καταπληχτικούς σκοινοβατικούς άθλους θα δει, μήτε κι η ψυχή μένει, μέσα σε τέτοια ευλύγιστα κορμιά, ακαλλιέργητη. Υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. Ελληνική αρμονία.

Τα σπορτ κι οι κλασικές σπουδές είναι στο Ήτον οι δυο παράλληλοι αδερφωμένοι δρόμοι της αγωγής. Όχι όμως σπορτ ατομικά —ακόντιο, πήδημα, δίσκος— παρά σπορτ ομαδικά: λεμβοδρομίες, κρίκετ, τένις, φουτμπόλ.

Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητά σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθης πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας όπου ανήκεις: σχολή, Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο αψηλές κι αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας.

[...]

Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα: γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. «Στα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον², κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό.»

(Νίκος Καζαντζάκης, Ταξιδεύοντας - Αγγλία, Αθήνα 1962)

-
1. Ήτον: Φημισμένο Κολέγιο της Μεγάλης Βρετανίας.
 2. Ουέλιγκτον: Άγγλος στρατηγός ο οποίος έμεινε γνωστός για τη νίκη του επί του Ναπολέοντα στη μάχη του Βατερλό.

A Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (70-90 λέξεις).

Μονάδες 25

B1 Σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων να διατυπώσετε την άποψή σας για το περιεχόμενο του πιο κάτω αποσπάσματος: **«Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα: γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. ΄Στα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό'».**

Μονάδες 10

B2 Να επισημάνετε τα δομικά στοιχεία της έβδομης παραγράφου («Τα ομαδικά παιχνίδια ... κορυφές της ενέργειας»).

Μονάδες 5

B3 Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου:
πραγματοποιούν, ευλύγιστα, ακαλλιέργητη, αφιλόκερδες, γυμνάζεις.

Μονάδες 5

B4 **αριστοκρατία, σκοινοβατικούς, ισορροπία, λεμβοδρομίες, συνηθίζουν:**
Από το δεύτερο συνθετικό των πιο πάνω λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη.

Μονάδες 5

Γ Στα πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα μειώνονται σταδιακά οι χώροι ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης. Στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου σας καλείστε, ως εκπρόσωπος των μαθητών και χρήστης αυτών των χώρων, να επισημάνετε σε μια ομιλία σας 500-600 λέξεων τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων.

Μονάδες 50

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο συγγραφέας Ν. Καζαντζάκης επισημαίνει την προσφορά του αθλητισμού στον άνθρωπο. Αρχικά, με αφορμή την επίσκεψή του σε ένα βρετανικό κολέγιο, καταγράφει την επίδραση της ελληνικής κλασικής αγωγής στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Στηριζόμενος στα λόγια ενός Ανατολίτη σοφού, υποστηρίζει την αναγκαιότητα για ισόρροπη καλλιέργεια ψυχής και σώματος. Θεωρεί τις κλασικές σπουδές, σε συνδυασμό με τα ομαδικά αθλήματα, κύριους φορείς της παιδείας και καταλήγει ότι το ομαδικό πνεύμα ενισχύει την ηθική διάσταση της προσωπικότητας του ατόμου.

B.1.

Η αρμονία σώματος και ψυχής, το μέτρο οδηγούν στην ψυχική ανάταση του ατόμου. Από τη μία το άτομο ολοκληρώνει την προσωπικότητά του και αναπτύσσει τις διαπροσωπικές σχέσεις, ισχυροποιεί τη θέληση και την αγωνιστικότητα. Από την άλλη, η κοινωνία προοδεύει, πραγματώνονται οι συλλογικοί στόχοι, εδραιώνεται το δημοκρατικό πολίτευμα. Έτσι, το ίδιο το άτομο επωφελείνεται από τη συλλογική πρόοδο.

Εναλλακτική απάντηση

Κατά το αρχαίο ελληνικό αθλητικό ιδεώδες η άσκηση του σώματος απαιτούσε την ταυτόχρονη ανάπτυξη του πνεύματος για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων ανθρώπων. Το σώμα είναι τροφός της ψυχής γι' αυτό είναι ανάγκη ο κάθε άνθρωπος να "φροντίζει" όλες τις πλευρές της υπόστασής του. Ο αθλητισμός είναι το επιστέγασμα της προσπάθειας που ως στόχο έχει την καλλιέργεια της άμιλλας, της αλληλεγγύης και της συναδελφικότητας. Επομένως, μέσα από το παιχνίδι το άτομο μαθαίνει να υπηρετεί το συλλογικό συμφέρον, γι' αυτό ο αθλητισμός θεωρείται βασικός άξονας κοινωνικοποίησης των νέων.

B.2.

Θεματική περίοδος «*Τα ομαδικά παιχνίδια ... σκοπό:*» → Γιατί εκφράζει την κύρια ιδέα με συντομία, ακρίβεια και σαφήνεια.

Σχόλια: «*σε συνηθίζουν ... πόλη, έθνος.*» → Είναι οι δευτερεύουσες ιδέες που αναπτύσσουν τη θεματική περίοδο με τη μέθοδο «αιτίας – αποτελέσματος».

Κατακλείδα: «*Έτσι, από σκαλοπάτι ... της ενέργειας.*» → Γιατί εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο «έτσι» και λειτουργεί συμπερασματικά.

B.3.

πραγματοποιούν: επιτυγχάνουν, κατορθώνουν
ευλύγιστα: ευκίνητα, εύκαμπτα
ακαλλιέργητη: απαίδευτη
αφιλόκερδες: ανιδιοτελείς
γυμνάσεις: ασκείς

B.4.

Κράτος → διακρατικές, παρακρατικός
Βαίνω → αντιβαίνω, διάβαση
Ροπή → αντίρροπες, αμφίρροπος
Δρόμος → μονόδρομος, επιδρομή
Ήθος → ανήθικος, ηθικοπλαστικός

Γ. ΕΚΘΕΣΗ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Ομιλία

Ύφος: Ανεπίσημο, απλό, φυσικό.

Ρηματικά πρόσωπα: α', γ' ενικό, α, β', γ' πληθυντικό

Προσφώνηση:

Φίλες και φίλοι,

Πρόλογος:

Αναφορά στην αποξένωση και μαζοποίηση, που, ενώ θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με την άθληση και την ψυχαγωγία, δεν είναι δυνατό εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλων χώρων στην περιοχή που κατοικείτε.

Εναλλακτικά: Οι επιτυχίες στους Ολυμπιακούς του 2004 και η κατάκτηση του Ευρωπαϊκού Κυπέλλου στην Πορτογαλία έδωσαν αφορμές στους νέους να αθληθούν, όμως αυτό δεν είναι εφικτό, εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλων χώρων στην περιοχή που κατοικείτε.

Κύριο μέρος:

Προσφορά του ομαδικού παιχνιδιού - αθλητισμού στον ψυχικό κόσμο:

Οξύνει την ευαισθησία, την κρίση, τη φαντασία, την αυτοπεποίθηση, διδάσκει την υπομονή και επιμονή, εξασφαλίζει ψυχική ισορροπία και πληρότητα, διαρκή πνευματική εγρήγορση, ηρεμία, αισιοδοξία, αγωνιστικότητα και άμιλλα, αποφορτίζει την ένταση και διοχετεύει την ενέργεια, αναπτύσσει ηθικές αρετές (σεβασμός στο συναθλητή αλλά και στην ανωτερότητα του αντιπάλου, εντιμότητα), προβάλλει υγιή πρότυπα.

Προσφορά του ομαδικού παιχνιδιού - αθλητισμού στο σώμα:

Εμφάνιση: αρμονική σωματική διάπλαση (μυοσκελετικό) → αυτοπεποίθηση

Υγεία: ομαλή λειτουργία του καρδιοαναπνευστικού, προστασία από ιώσεις και ασθένειες, καλή φυσική κατάσταση, ευεξία.

Προσφορά του ομαδικού παιχνιδιού - αθλητισμού στην κοινωνικοποίηση:

Αναπτύσσει κοινωνικές αρετές, όπως συνεργασία, αλληλεγγύη, ομοψυχία, διαλλακτικότητα, μειώνει τον ατομικισμό, καλλιεργεί την πειθαρχία και την υπευθυνότητα.

Επίλογος:

Ευχή για να γίνουν ενέργειες από την πολιτεία ώστε να δημιουργηθούν σύντομα χώροι άθλησης.

Αποφώνηση: Σας ευχαριστώ που με ακούσατε.

